

انديشه‌پردازان تبیین

تحرکات جدید داعش در سوریه؛ علل و پیامدها

مقالات

مردادماه ۱۳۹۷

الحمد لله رب العالمين
والصلاة والسلام على
سيدنا محمد وآله الطيبين
الطاهرين

اندیشکده راهبردی تبیین

مجموعه گزارش راهبردی

تحركات جديد داعش در سوریه؛ علل و پیامدها

وبگاه اندیشکده : www.Tabyincenter.ir

نشانی : تهران، اقدسیه، خیابان شهید موحد دانش، خیابان نسترن، پلاک ۳۲، واحد ۱۱

کد پستی : ۱۹۵۷۶۶۴۷۳۱

تلفن : ۲۶۱۵۳۳۲۹

نمبر : ۲۶۱۵۳۲۳۹

فهرست

۶	مقدمه
۶	علل افزایش فعالیت‌های داعش
۸	پیامدهای افزایش تحرکات جدید داعش در سوریه
۹	نتیجه‌گیری
۱۱	منابع

مقدمه

بیش از یک ماه است که خبرهای تحركات داعش در سوریه به ویژه در شرق این کشور افزایش یافته است. چندی پیش وبگاه شبکه الجزیره به نقل از «The Independent» از سلسله حملات داعش در شهر رقه سوریه و نیز کشته شدن شمار زیادی از سربازان روس و گروه‌های دیگر خبر داد. این پایگاه خبری با اشاره به اینکه حدود ۸ تا ۱۰ هزار جنگجوی داعش هنوز در عراق و سوریه حضور دارند، از وجود نشانه‌هایی دال بر بازگشت داعش به معرکه در سایه‌ی درگیری‌های منطقه خبر داد. خبرگزاری ایرنا نیز از افزایش فعالیت‌های داعش در شرق سوریه خبر داد و اشاره کرد که این گروه تروریستی تکفیری به روستای الباغوز در شرق استان دیرالزور و نزدیک مرزهای عراق حمله کرده و به طور همزمان در محور شهرک الشفعه و حسرات تا بادیه یورش برده و بر برخی از مقرها و مواضع ارتش در شهرک‌های الرمادی و البقعان مسلط شده است. بنا بر این اخبار داعش در مدت یکماهه اخیر، مجدداً در سوریه فعال شده است. این مقاله تلاشی است تا علل و پیامدهای این موضوع را بررسی کند.

علل افزایش فعالیت‌های داعش

پس از تسلط کردها بر شرق سوریه و رقه پایتخت خود خوانده داعش، طرح برخی از سیاسیون آمریکا برای مدیریت مناطق شرقی سوریه بر این منوال بود که با ملت سازی در این منطقه و نیز خروج آرام آرام نیروهای نظامی آمریکایی از آن، امنیت شرق سوریه به نیروها و مردم محلی (که اکثراً از کردها هستند) واگذار شود. بر اساس این طرح، آمریکا از میزان تامین مالی برای امنیت و بازسازی این مناطق کاست. نیروهای دموکراتیک سوریه (SDF) نیز به

منظور حفاظت از مرزها به ویژه مرزهای شمالی همسایه با ترکیه، بخشی از نیروهای خود را به این مناطق فرستاده بودند. بنابراین کردها ناگزیر بودند برای مدیریت این منطقه اولاً منابع مالی را تامین کنند ثانیاً نیروی امنیتی برای این مناطق فراهم آورند. بر این اساس افزایش مالیات و سربازگیری اجباری در این مناطق در دستور کار قرار گرفت. این مسئله در بیانیه عمومی نیروهای دموکراتیک سوریه نیز انعکاس یافت که حمله ترکیه به عفرین و گسیل نیروهای کرد برای مبارزه با تجاوزگری این کشور را عاملی برای بازگشت داعش در مناطق شرقی سوریه عنوان می‌کرد. بنابراین کاهش حمایت آمریکا از کردها و عدم تمایل مردم به سربازی اجباری و صرف بخشی از نیروها در مرزها و مبارزه با ترکیه، فضا را برای فعالیت داعش فراهم کرد.

از سوی دیگر فعالیت‌های ارتش سوریه و متحدانش در مناطق جنوبی سوریه، نگرانی‌های رژیم صهیونیستی را افزایش داد. ایالات متحده آمریکا برای کاهش ناامنی رژیم صهیونیستی تلاش کرد ارتش سوریه را در جبهه‌ای دیگر در شرق سوریه یا در شمال شرقی سویدا درگیر کند تا از ادامه‌ی پیشروی‌ها در جنوب به ویژه به سمت جبهه‌ی غربی درعا که در همسایگی بلندی‌های جولان اشغالی قرار دارد، جلوگیری کند. پایگاه «تنف» که محل تلاقی مرز سه کشور سوریه، اردن، عراق و در اشغال نیروهای آمریکایی است دارای موقعیت جغرافیایی است که می‌تواند نقش یک منطقه واسط میان رود فرات در جنوب دیرالزور تا شمال شرقی سویدا و صحرای سوریه (البادیه) در امتداد مسیر سخنه - دیرالزور را داشته باشد. با توجه به اینکه ائتلاف ضد داعش به رهبری آمریکا دارای تجهیزات هوایی و رصد پیشرفته‌ای است و بر همه‌ی این مناطق سیطره اطلاعاتی دارد به راحتی می‌تواند از تحرک داعش در این مناطق جلوگیری کند اما علی‌رغم این گمانه، این پایگاه در انتقال تجهیزات و افراد در شرایطی که ارتش سوریه قصد داشت عملیات جبهه جنوب را آغاز کند، نقش داشت و در نهایت داعش در این منطقه فعال‌تر شد اما سطح

فعالیت داعش به حدی نرسید تا ارتش سوریه را از عملیات جنوب منصرف کند. از طرفی هم داعش با توجه به مناطقی که در شرق سوریه در دست دارد به دنبال کسب مجدد چاه‌های نفت این منطقه است تا بتواند از این طریق بقای خود را از راه تامین اقتصادی تضمین کند.

پیامدهای افزایش تحركات جديد داعش در سوریه

افزایش فعالیت‌ها و اقدامات داعش در سوریه پیامدهای زیادی به همراه خواهد داشت. نخست اینکه افزایش فعالیت‌های داعش موجب افزایش درگیری‌ها و ناامنی در سوریه و ناامنی موجب کند شدن روند بازگشت مهاجرین خواهد شد. با پیروزی‌های دولت سوریه و خروج سرزمین‌ها از چنگال داعش، روند بازگشت مهاجرین شدت گرفت که در صورت افزایش تهدید داعش مجدداً رو به کندي خواهد گذاشت.

تحركات داعش در شرق سوریه و کمبود نیروهای کرد برای تامین امنیت مناطق کردنشین و نیز کاهش حمایت امریکا از آنان، کردها را به این سو خواهد برد که با دولت مرکزی سوریه همکاری بیشتری داشته باشند. نشانه‌های این همکاری در توافق نهایی نشده‌ی دولت سوریه و کردها نمایان شد. مطابق جزئیات احتمالی این توافق که توسط خبرگزاری‌ها انتشار یافت، ارتش سوریه مسئولیت حمایت از مرزهای سوریه با ترکیه و عراق را عهده‌دار شد و مقرر شده که ایست بازرسی‌هایی به صورت مشترک با نیروهای کرد برقرار کند و بازماندگان کشته شدگان کردها که با داعش مبارزه کرده‌اند از حقوق و مزایا برخوردار شوند و در مقابل پرچم سوریه در مناطق کردی اهتزاز یابد، چاه‌های نفت و گاز به وزارت نفت سوریه واگذار شود و ...

فعالیت داعش در شرق سوریه، امنیت کریدور تهران تا بیروت را به خطر خواهد انداخت؛

این گمانه وقتی تقویت می‌شود که اولاً داعش هنوز بخش‌هایی از شرق سوریه که هم‌مرز با عراق است را در دست دارد و ثانیاً بخشی از نوار کرانه‌ی شرقی رود فرات در نزدیکی ابو‌کمال نیز تحت سیطره داعش باقی مانده است. همچنین با اتفاق نظری که آمریکا با داعش در این زمینه دارد و پایگاه‌هایی که در نزدیکی این منطقه داراست، واشنگتن را به سمت همکاری با داعش برای سد کریدور مذکور سوق خواهد داد.

اگر فعالیت‌های داعش در شرق و در نزدیکی دمشق (یرموک) از حدی بالاتر رود، آنگاه دولت سوریه مجبور خواهد بود که بخش قابل توجهی از توان خود را مصروف داعش کند و این موجب خواهد شد که تروریست‌ها در شمال سوریه (ادلب) و نیز نیروهای ترکیه در منبج فعالیت‌های خود را بیشتر کنند. تجاوزگری‌های ترکیه در شمال سوریه او را به بازیگری نقش آفرین‌تر در مذاکرات تدوین قانون اساسی ترکیه تبدیل خواهد کرد، همچنان که با توافق با آمریکا نیروهای کرد از منبج خارج شدند. البته نشانه معناداری از این که زمینه تحرک گسترده و تعیین‌کننده داعش در سوریه، مجدداً فراهم شده است، در دسترس نیست.

نتیجه‌گیری

خیزش دوباره داعش در سوریه به ویژه در شرق این کشور انگاره‌ای است که هنوز تحقق کامل نیافته است اما عللی موجب شده است که تحرکات این گروه تروریستی افزایش یابد و در معادلات داخلی سوریه به صورت جزئی تغییر ایجاد کند. کاهش حمایت آمریکا از کردهای مستقر در شرق رود فرات، مشغولیت نیروهای کردی در مرزهای سوریه با ترکیه و همچنین کمک‌های آمریکا برای فراهم کردن شرایط حمله داعش در نزدیکی سویدا برای مشغول کردن

ارتش سوریه و جلوگیری از پیشروی عملیات به سمت جبهه غربی درعا از مواردی است که می‌توان برای علل افزایش تحرک داعش در سوریه برشمرد. پیامدهای تحرک داعش در سوریه شامل کند شدن روند بازگشت پناهنجویان، افزایش احتمال همگرایی کردها و دولت مرکزی سوریه، افزایش احتمال ناامنی کریدور تهران تا بیروت و نیز مشغولیت ارتش سوریه در یک جبهه جدید و افزایش احتمال تجاوزگری دولت ترکیه و فعالیت‌های تروریست‌های ادلب خواهد شد.

منابع

- [۱] الجزیره، «تنظیم الدوله يعود من الظل فی سوریا»، ۲۰۱۸/۷/۴، قابله للحصول فی الرابط التالی:
- <https://bit.ly/2NgDsbu>
- [۲] خبرگزاری جمهوری اسلامی، «تحرکات داعش در شرق سوریه افزایش یافت»، ۱۳۹۷/۳/۱۴، قابل بازیابی در پیوند زیر:
- <http://www.irna.ir/fa/News/82934566>
- [۳] محمدرضا عرب، «راه‌هایی برای کاهش شکست آمریکا در سوریه»، اندیشکده راهبردی تبیین، ۱۳۹۶/۱۱/۳، قابل بازیابی در پیوند زیر:
- <http://tabyincenter.ir/24547/>
- [۴] الجزیره، «تنظیم الدوله يعود من الظل فی سوریا»، ۲۰۱۸/۷/۴، قابله للحصول فی الرابط التالی:
- <https://bit.ly/2NgDsbu>
- [۵] پایگاه «قوات سوریا الیوم» (الدمقراطیه)، «بیان الی الرای العام»، ۲۰۱۸/۳/۶، قابل بازیابی در پیوند زیر:
- <https://sdf-press.com/2018/03/%D8%A8%D9%8A%D8%A7%D9%86-%D8%A5%D9%84%D9%89-%D8%A7%D9%84%D8%B1%D8%A3%D9%8A-%D8%A7%D9%84%D8%B9%D8%A7%D9%85-25/>
- [۶] خبرگزاری فارس، «داعش چطور در شرق سوریه به سادگی تردد می‌کند؟»، ۱۳۹۷/۳/۲۸، قابل بازیابی در پیوند زیر:
- <https://www.farsnews.com/news/13950419001388/>
- [۷] پایگاه الکوثر، «توافق بزرگ دمشق با کردهای سوریه»، ۱۳۹۷/۴/۱۵، قابل بازیابی در پیوند زیر:
- <http://fa.alkawthartv.com/news/146082>
- [۸] برای نوع توزیع داعش در شرق سوریه به نقشه زیر مراجعه نمایید (۲۰۱۸/۶/۲۶):
- <https://bit.ly/2uXmwyS>

بیش از یک ماه است که تحرکات داعش در سوریه افزایش یافته است، این تحرکات حاصل پویش‌های داخلی و منطقه‌ای است که علل و پیامدهای آن در مقاله‌ی زیر انعکاس یافته است.

اندرشکده پژوهش‌های تبیین

نشانی ما در شبکه‌های اجتماعی:

@Tabyincenter

Tabyincenter.ir

۰۲۱ - ۲۶۱۵۳۲۳۹

نشانی پایگاه اینترنتی:

شماره تماس جهت اعزام سخنران: